

Hjemmeeksamen

SME4210 Etikk i helsetjenesten høsten 2019

Oppgavetekst

NB – du skal besvare **to** av disse tre spørsmålene:

1. Vurdér påstanden: «Siden behandlingsbegrensning er tillatt, burde også eutanasi bli tillatt; for behandlingsbegrensning og eutanasi er bare to forskjellige måter å forårsake pasientens død på».
2. Det er vedtatt at det i Norge skal bygges to sentre for protonbehandling, en nokså ny behandlingsform som kan være aktuell i visse tilfeller av kreft. I Dagens Medisin (dagensmedisin.no) er det publisert mange artikler om dette vedtaket. Vurdér beslutningen om at det skal bygges to sentre for protonbehandling i lys av de tre vedtatte prioriteringskriteriene.
3. En mann i 60-årene med moderat utviklingshemming og tilbakevendende depresjoner bor på et døgnbemannet bosenter. Han har utviklet en alvorlig KOLS (kronisk obstruktiv lungesykdom) etter mange år som røyker, og har hatt flere tidligere innleggelse på medisinsk avdeling grunnet forverring av KOLS. Mannen har blitt oppfattet som sta og kan lett bli frustrert og sint under sykehusopphold, men har likevel samarbeidet om behandling tidligere. Pasienten har hatt økt tungpust, mer hoste og feber de siste dagene, og legen i akuttmottaket vurderer pasientens tilstand som en sannsynlig KOLS-forverring. Legen mener pasienten bør behandles på sykehus, men at det ikke er behov for intensivbehandling. Pasienten motsetter seg innleggelse, og gjentar at han ikke ønsker å være på sykehus. Vurdér hva som etisk sett taler for og imot tvangsinnleggelse på medisinsk avdeling for sykehusbehandling, i lys av de fire sentrale helseetiske prinsippene. Hvilken bestemmelse om tvang i helselovgivningen kan være aktuell her? Vurdér om vilkårene for å bruke tvang i dette tilfellet er oppfylt.

Anvend pensumlitteratur og eventuelt annen relevant litteratur når du besvarer oppgavene.

Sensorveiledning

1. Oppgaven gir stort rom for kandidatens egne resonnementer og argumenter. Disse må vurderes skjønnsmessig ut fra holdbarhet og relevans. *Et minstekrav er at behandlingsbegrensning og eutanasi defineres, og at det påpekes at behandlingsbegrensning ikke primært er en «måte å forårsake pasientens død på».* Det klassiske synet er at handlingens intensjon er en etisk relevant forskjell mellom

behandlingsbegrensning og eutanasi. Noen studier synes å indikere at helsepersonell iblant intenderer pasientens død også ved behandlingsbegrensning, men dette er omstridt. Behandlingsbegrensning kan føre til at pasientens død kommer tidligere enn den ellers ville gjort, og slik sett kan det hevdes at den forårsaker og fremskynder døden. En god besvarelse vil drøfte slike mulige likheter og forskjeller mellom behandlingsbegrensning og eutanasi (dog innenfor lengebegrensningene).

2. I offentlig debatt har mange uttalt seg kritisk om beslutningen om å bygge to protonsentre. Beslutningen synes å ha blitt tatt ut fra politiske vurderinger, kanskje også distriktpolitiske, uten hensyn til prioriteringskriteriene. Besvarelsen forutsetter at kandidaten har gjort et søk på dagensmedisin.no, har lest noen av artiklene og refererer noen av disse i besvarelsen. *Et minstekrav er å gjøre rede for prioriteringskriteriene nytte, ressursbruk og alvorlighet, og forsøke å vurdere beslutningen om to protonsentre opp mot disse.* Et problem i vurderingen av nytte er manglende/svak evidens. Ressursbruken er stor både i investering og driftsutgifter. Alvorlighet er potensielt høy, men varierende for de ulike diagnosene. Konseptet alternativkostnader – hva midlene kunne utrettet i andre deler av helsetjenesten – er sentralt.
3. Oppgaven gir rom for egne vurderinger og resonnementer, også fordi den kliniske situasjonen er sparsomt beskrevet. *Et minstekrav er å nevne de fire helseetiske prinsippene (respekt for pasientens autonomi, ikke-skadeprinsippet, velgjørighet, rettferdighet) og å si noe kort om hvordan hver av prinsippene er relevante. Videre å angi at aktuelt tvangslowverk her er pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A.* Den mest sentrale paragrafen er § 4A-3. Bevarelsen bør vurdere situasjonen opp mot betingelsene som listes opp der: pasienten må motsette seg helsehjelpen; tillitsskapende tiltak skal forsøkes først; unnlattelse leder til vesentlig helseskade; helsehjelpen er nødvendig; tvangstiltakene står i forhold til behovet for helsehjelpen; etter helhetsvurdering er dette den klart beste løsningen for pasienten. Besvarelsen bør diskutere samtykkekompetanse. Det er trolig mye som taler *mot* å bruke tvang i denne saken.

Det skal vises til pensumlitteratur i besvarelsen. Formelle feil, for eksempel i referansestil, eller brudd på lengdeangivelsene, trekker ned.